Adviesaanvraag college aan dagelijks bestuur

Invullen door directie:

Onderwerp adviesaanvraag:	Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026
Portefeuille:	Kunst en Cultuur
Directie:	Economische Zaken en Cultuur
Datum behandeling college	10 februari 2026
Datum adviesaanvraag:	18 februari 2026
Deadline ontvangst advies:	15 april 2026
Advies mailen naar:	o.van.den.muysenberg@amsterdam.nl
Meegestuurde stukken:	Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026
Heeft er consultatie vooraf plaatsgevonden?	De beleidsmedewerkers kunst in de openbare ruimte van de stadsdelen zijn via het overleg buitenkunst gevraagd mee te denken over de richtlijnen aanvragen herdenkingsmonumenten.

Invullen door stadsdeel:

Stadsdeel:	Stadsdeel Zuid
Procesbegeleider:	Rosita Roosblad, r.roosblad@amsterdam.nl
Datum weekstart/staf:	13 april 2026
Datum stadsdeelcommissie:	4 en 11 maart 2026
Datum dagelijks bestuur:	14 april 2026
Registratienr. (optioneel):	…

Over gevraagde adviezen: Conform de Verordening stadsdelen en stadsgebied Amsterdam 2022:

- (art. 12, lid 1) betrekt college en BM het DB bij voorbereiding van stedelijke kaders als deze kaders betrekking hebben op taken en bevoegdheden van DB of DB een rol krijgt in uitvoering van die kaders, of
- (art. 12, lid 2) als college of BM voornemens is over stedelijke kaders besluit te nemen of voornemens is ander besluit te nemen waarbij belangen van een of meer stadsdelen zijn betrokken, in ieder geval bij vaststellen van bestemmingsplannen, wint college of BM bij DB advies in.

DB legt deze adviezen voor aan SDC (art. 19).
Bij besluitvorming maakt DB inzichtelijk wat advies van SDC is en hoe eventuele voorstellen of moties als bedoeld in art. 30, lid 3, zijn verwerkt. DB neemt advies van SDC over indien is vastgesteld met meerderheid van stemmen en past binnen stedelijke en budgettaire kaders. DB kan uitsluitend schriftelijk met zeer zwaarwegende redenen afwijken van advies of voorstel van SDC. (art. 19, lid 5) Als standpunten van stadsdeelcommissieleden bij uitbrengen van advies uiteenlopen, worden in advies standaard alle verschillende standpunten binnen commissie kenbaar gemaakt. (art. 30, lid 5)

Adviesvraag college

Formuleer hier de vraag aan het dagelijks bestuur

We vragen u, als dagelijks bestuur van het stadsdeel, het Concept-Beleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 te voorzien van advies namens uw stadsdeel. Dit beleidskader is bedoeld om invulling te geven aan het inclusiever maken van de openbare ruimte door een meer diverse collectie kunstwerken te realiseren. Dit moet bijdragen aan een inhaalslag gericht op een betere en meer gelijkwaardigere representatie van de verschillende achtergronden van Amsterdammers en verhalen in en van de stad.

Concreet vragen wij uw advies over:

- We nemen een bijdrage aan de meerstemmigheid en representatie van de verscheidenheid aan inwoners in onze stad als uitgangspunt voor de eigen opdrachtverlening als gemeente. Uitgangspunt is het realiseren van een complete, leefbare en inclusieve stad waarin iedereen zich moet kunnen terug herkennen en zich thuis voelt. Daarom geven we bij de toevoeging van nieuwe kunst in de openbare ruimte voorrang aan de verhalen van tot nu toe onderbelichte of nog niet vertegenwoordigde gemeenschappen. Het advies van het SCA om hierbij te kijken naar onder andere diversiteit, migratiegeschiedenis, de LHBTIQ+ gemeenschap en

vrouwen nemen we over. Kunt u zich vinden in dit uitgangspunt?

- De richtlijnen voor herdenkingsmonumenten. Hoe kijkt u aan tegen de invoering van deze richtlijnen, die bedoeld zijn om de plaatsing van nieuwe herdenkingsmonumenten te reguleren? Zijn de genoemde criteria volledig of zijn er aanscherpingen of toevoegingen nodig?

Conceptadvies DB

Het dagelijks bestuur formuleert hier – indien van toepassing – voor de stadsdeelcommissievergadering een conceptadvies

N.V.T.

Advies stadsdeelcommissie

Advies van de stadsdeelcommissie aan het DB

De stadsdeelcommissie heeft in meerderheid het volgende advies aan het DB verwoord:

Overwegende dat

- kunst in de openbare ruimte een belangrijke bijdrage levert aan het Amsterdamse stedenschoon, maar ook aan het belichten en duiden van belangrijke historische gebeurtenissen en personen;
- het conceptbeleidskader een goede basis is voor het toekomstig beleid van kunst en herdenkingsmonumenten in de openbare ruimte;
- het streven naar het inclusiever maken van de openbare ruimte door een meer diverse collectie kunstwerken te realiseren – in het bijzonder op het gebied van diversiteit, migratiegeschiedenis, de LHBTIQ+ gemeenschap en vrouwen – steun verdient, waarbij ook jongeren en thema's die met name voor hen van belang zijn niet vergeten moeten worden;
- het podium bieden aan jonge en nieuwe kunstenaars (opkomend talent) en beooordelaars steun verdient en daarbij meer geput kan worden uit goede voorbeelden zoals Art Zuid en eerdere kunstexpositieplatforms zoals Kunstverein, en gekeken kan worden naar het ruime aanbod aan nieuwe kunstenaars dat Amsterdam biedt;
- de nieuwe richtlijnen voor herdenkingsmonumenten op hoofdlijnen goed hanteerbaar zijn, maar aanscherping behoeven op twee onderdelen, te weten:
    - het thema van het herdenkingsmonument zou niet uitsluitend op de geschiedenis en het heden van Amsterdam betrekking hoeven te hebben, maar zou ook internationale gebeurtenissen en personen kunnen betreffen, zoals dat in het verleden ook is gebeurd bij straatnamen, parken en beelden:
        - *we verwijzen onder meer naar het hernoemen van straatnamen na de bevrijding (Noorder Amstellaan werd Churchilllaan; Zuider Amstellaan werd Rooseveltlaan); het veranderen van de naam van het toenmalige Amstelpark in Marten Luther Kingpark; het hernoemen van de Rivierenlaan tot de President Kennedylaan; het onthullen van een beeld van Kennedy aan voornoemde laan; het onthullen van een beeld van Gandhi aan de Churchilllaan;*
    - de voorgestelde 'afkoelingstermijn' van vijf jaar zou niet rigide gehanteerd dienen te worden indien een gebeurtenis grote maatschappelijke impact heeft en/of een overleden persoon van onbesproken gedrag is:

we verwijzen in dit kader onder meer naar het meteen na de bevrijding hernoemen van de Euterpestraat tot Gerrit van der Veenstraat; het beeld van schrijver Simon Carmiggelt dat een jaar na zijn overlijden werd onthuld; het gedenkmonument ter nagedachtenis aan misdaadverslaggever Peter R. de Vries, waartoe een jaar na diens overlijden werd besloten.

in zijn advies aan het college over het conceptbeleidskader Kunst in de Openbare Ruimte 2026 de volgende punten op te nemen:

1. Steun geven aan het door het college bepleite uitgangspunt om bij de toevoeging van nieuwe kunst in de openbare ruimte voorrang te geven aan de verhalen van tot nu toe onderbelichte of nog niet vertegenwoordigde gemeenschappen en thema's die nu spelen zoals klimaatverandering, eenzaamheid en stress.
2. Hierbij de doelgroep jongeren expliciet noemen en betrekken.

3 Gebruikmaken van goede Amsterdamse voorbeelden als Art Zuid en ruimte geven aan recent afgestudeerd talent aan Amsterdamse kunstinstellingen.
4 De richtlijnen voor nieuwe herdenkingsmonumenten als volgt aanpassen:
- Criterium 1: **Er is een relatie tussen het thema van het herdenkingsmonument (de persoon, de groep of de gebeurtenis) en de historie of het heden van de stad Amsterdam en zijn inwoners, of het betreft een internationale gebeurtenis dan wel het overlijden van een buitenlands persoon waarvan de impact op Amsterdammers groot is.**
- Criterium 6: **Er is in beginsel vijf jaar verstreken sinds het overlijden van de persoon of nadat de gebeurtenis heeft plaatsgevonden waarvoor het gedenkteken een eerbetoon is, tenzij sprake is van een gebeurtenis met een grote maatschappelijke impact en/of het een overleden persoon van onbesproken gedrag betreft.**

Finaal advies DB

Advies van het dagelijks bestuur aan het college van burgemeester en wethouders

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Zuid adviseert positief op het concept-Beleidskader Kunst in de openbare ruimte en is positief over de nadruk in het nieuwe beleidskader op meer representatie van ondervertegenwoordigde groepen.

Naar aanleiding van het advies van de stadsdeelcommissie:

Het DB ondersteunt het uitgangspunt om bij de toevoeging van nieuwe kunst in de openbare ruimte voorrang te geven aan de verhalen van tot nu toe onderbelichte of nog niet vertegenwoordigde gemeenschappen en hierbij de doelgroep jongeren te betrekken. Zo kan recent afgestudeerd talent aan Amsterdamse kunstinstellingen ruimte krijgen in de opdrachten.

Het dagelijks bestuur neemt het advies van de stadsdeelcommissie ten aanzien van punt 4 (criterium 1) over.
- *"Criterium 1: Er is een relatie tussen het thema van het herdenkingsmonument (de persoon, de groep of de gebeurtenis) en de historie of het heden van de stad Amsterdam en zijn inwoners, of het betreft een internationale gebeurtenis dan wel het overlijden van een buitenlands persoon waarvan de impact op Amsterdammers groot is."*

Ook personen of gebeurtenissen zonder directe relatie met Amsterdam, maar wel met een gemeenschap in de stad, ruimte kunnen krijgen via een kunstuiting. Voorbeelden hiervan zijn het eerbetoon aan Martin Luther King in het Martin Luther Kingpark en het gedenkteken in het Beatrixpark voor de genocide in Rwanda. Dit laatste gedenkteken voldoet niet aan de voorgestelde criteria, en toch heeft het een belangrijke waarde voor de Rwandese gemeenschap in Amsterdam en omgeving. De locatie van het gedenken, het Beatrixpark, past goed bij de jaarlijks gehouden herdenking.

Dit voorbeeld laat zien dat strikte toepassing van de criteria in sommige gevallen tot situaties kan leiden waarbij kunstwerken worden geweigerd terwijl deze voor de stad van groot belang kunnen zijn. Het dagelijks bestuur vraagt daarom aandacht voor de mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen af te kunnen wijken van de criteria.

Het dagelijks bestuur neemt het advies van de stadsdeelcommissie bij punt 4 (criterium 6) ***niet*** over.
- *"Criterium 6: Er is in beginsel vijf jaar verstreken sinds het overlijden van de persoon of nadat de gebeurtenis heeft plaatsgevonden waarvoor het gedenkteken een eerbetoon is, tenzij sprake is van een gebeurtenis met een grote maatschappelijke impact en/of het een overleden persoon van onbesproken gedrag betreft."*

Zoals eerder benoemd pleit het dagelijks bestuur voor de mogelijkheid om gemotiveerd af te wijken van de criteria. Daarmee zou het aanpassen van dit criterium niet nodig zijn. De stelregel om vijf jaar te wachten met een herdenkingskunstwerk is ook belangrijk ter bescherming van nabestaanden: door deze gestelde termijn hebben zij de mogelijkheid hun verlies in eigen kring te verwerken zonder dat dit direct een openbare en publieke component krijgt.

Het dagelijks bestuur constateert dat er regelmatig verzoeken worden ingediend voor het oprichten van herdenkingsmonumenten in met name de parken van stadsdeel Zuid. Gezien de aantrekkingskracht van deze plekken, de drukte en de opgaven die er in de parken zijn, is het noodzakelijk om scherpe afwegingen te maken. Het dagelijks bestuur steunt daarom het voorstel tot regulering, inclusief het gebruik van een aanvraagformulier. Het dagelijks bestuur pleit daarbij voor het hanteren van een checklist of handleiding in plaats van al te strakke richtlijnen, zodat er ruimte is voor een bestuurlijke afweging van nieuwe initiatieven. De bevoegdheid tot het nemen van een besluit tot het al dan niet plaatsen van een herdenkingsmonument in de openbare ruimte berust immers bij het dagelijks bestuur van de stadsdelen.

Het stadsdeel was graag eerder bij de totstandkoming van het beleidskader betrokken geweest. Het huidige concept beleidsstuk roept nog vragen op. Het dagelijks bestuur adviseert daarom om naast dit beleidsstuk een uitvoeringsplan met een duidelijke processtructuur op te stellen waarmee de stadsdelen en het stadsgebied Weesp aan de slag kunnen. Als voorbeeld: In criteria 2 en 5 worden de termen 'grote symbolische waarde en betekenis', 'grote of specifieke groepen' en 'maatschappelijk draagvlak' genoemd. Deze termen vragen om meer concretisering. Wat zijn de kaders hiervoor? Het is belangrijk om dit concreter en duidelijker te maken, zodat duidelijk wordt hoe deze begrippen moeten worden beoordeeld.

Reactie college op advies dagelijks bestuur

< Invulinstructie:
Na collegebesluit hier de reactie van het college op het finaal advies van het dagelijks bestuur. Het ingevulde formulier meesturen naar de gemeenteraad en gelijktijdig naar de stadsdelen. >
…